

6. Игнатенко А. А. Стратегия Вернадского. Кременчук : Альтернатива, 2002. 191 с.
7. Ильченко В. Р., Гуз К. Ж. Образовательная модель «Логика природы». Москва : Народное образование. 2003. 240 с.
8. Лозовой В. О., Панов М.І., Стасевська О. А. та ін. Етика : навч. посіб. / за ред. проф. В. О. Лозового. Київ: Юрінком Інтер, 2004. 224 с.
9. Лосев А. Ф. Философия. Мифология. Культура. Москва : Политиздат, 1991. 525 с.
10. Макаренко А. С. Соч. в 7т. / А. С. Макаренко. Москва, 1958.
11. Моисеев Н. Н. Человек и ноосфера. Москва : Молодая гвардия, 1990. 352 с.
12. Самодрин А. П. Формування навчально-освітнього простору регіону : монографія. Кременчук : ПП Щербатих, 2006. 456 с.
13. Холодный Н. Г. Избранные труды. Київ : Наукова думка, 1982. 444 с.

ЧИ ВАРТО ТОРГУВАТИ НАЦІОНАЛЬНИМИ СВЯТИНЯМИ ТА ВІДМОВЛЯТИСЯ ВІД ВЛАСНОЇ ІСТОРІЇ

*М.В. Гриньова, Ю.Д. Бойчук, А.В. Ткаченко, А.П. Самодрин,
В.В. Рибалка, В.Ф. Моргун, В.В. Шакоцько*

Відповідно до наказу Міністерства юстиції України від 13 липня 2020 року № 2398/5 «Про оптимізацію діяльності установ виконання покарань», 17.03.2022 почнеться аукціон із приватизації ДУ «Курязька виховна колонія імені А. С. Макаренка»?! У цьому лоті виставляються 58 об'єктів нерухомості на земельній ділянці 9,5470 га, за адресою: с. Подвірки, вул. Макаренка, 1, Дергачівський р-н, Харківська обл. Вартість об'єкту 44 613 584 грн. Запрошуємо до участі у торгах за посиланням: <https://prozorro.sale/planning/UA-LR-SSP-2022-02-16-000004-1>. Зазначимо, що колонія знаходиться в кільці окружної дороги м. Харкова (поруч із перетином із держаною автоtrasою Київ – Харків) і є всевітньо відомим об'єктом і гордістю української педагогіки.

Всесвітня слава цієї колонії зафіксована в бестселері Антона Макаренка «Педагогічна поема», що перекладений 40 іноземними мовами! Книга закінчується порятунком Куряжу завдяки переводу до нього Полтавської дитячої трудової колонії імені М. Горького. До 100-річчя від дня народження видатного педагога перед входом у колонію споруджено один із кращих музеїв А. С. Макаренка і чудовий меморіальний комплекс-пам'ятник колоністам. На території колонії у зеленому скверіку встановлено пам'ятник Макаренку і Горькому, який відвідував колонію.

На ту ювілейну дату відгукнулася і ЮНЕСКО (Париж, Франція), яка не тільки оголосила 1988 – Роком Макаренка, а й провела світовий рейтинг найвизначніших педагогів ХХ століття, серед першої четвірки яких було ім'я і нашого земляка (Д. Дьюї, Г. Кершенштейнер, **А. Макаренко**, М. Монтесорі)! 12 років по тому, на перетині 2-го і 3-го тисячоліть, у рейтингу ЮНЕСКО Макаренко – у першій трійці (Я. Коменський, Д. Дьюї, **А. Макаренко**) кращих педагогів світу 2-го тисячоліття!

9 лютого 1968 року в Марбурзькому університеті імені Філіппа (ФРН) створена лабораторія «Макаренко-реферат» (на чолі з Г. Хіллігом), яка, завдяки дослідженням життя і спадщини видатного українця, стала всесвітньо відомим науково-дослідним центром макаренкознавства. У 1991 р. заснована і діє Міжнародна Макаренківська асоціація, яку очолювали М. Ярмаченко, І. Зязюном, Г. Хілліг, Т. Корабльова, сьогодні – Н. Січіліані де Куміс (Італія), пізніше – Українська асоціація Антона Макаренка на чолі з І. Зязюном, В. Пащенко, М. Степаненком, сьогодні – М. Гриньовою.

Якщо ми не забудькуваті, невдячні, меншоварті «хохли», а справжні патріоти України, яких шанує не тільки світ, а й ми поважасмо самих себе, то, якщо вже й оптимізувати пенітенціарну систему розпродажем за безцінь із молотка, то Курязьку колонію імені Макаренка слід виставляти на торги в останню чергу. Найкраще ж – на її базі до імені Макаренка повернути його демократичну трудову педагогіку і **зробити в Курязі – педагогічний Іерусалим / Мекку світової пенітенціарної системи! Силами харківських макаренкознавців, представників інших міст України створити Харківську лабораторію Макаренка**, яка б займалася вивченням його спадщини, науковими психолого-педагогічними дослідженнями з її впровадження з урахуванням сучасних умов та просвітницькою діяльністю.

Педагогічна громадськість України на чолі з президенткою Української асоціації Антона Макаренка М. В. Гриньовою підготувала звернення до Президента, Верховної Ради та Уряду України про зняття Курязької колонії Макаренка з торгів.

[Див. також: Чи варто торгувати національними святинями?! Лист-звернення педагогічної громадськості України / М. Гриньова, Ю. Бойчук, А. Ткаченко, А. Самодрин, В. Рибалка, В. Моргун, В. Шакоцько. *Учитель* (газ.). Харків: ХНПУ імені Г. С. Сковороди. № 3-4 (304-305). 30 квітня 2022 р. С. 2].

...Віроломний напад армії рашистів на Україну, поки, зняв питання з порядку денного. Враховуючи ризики зростання дитячої безпритульності внаслідок післявоєнної гуманітарної катастрофи, що спричинена звірствами окупантів, **після повернення миру необхідно розглянути також можливість перепрофілювання колонії в Курязьку школу-пансіон імені А. С. Макаренка** (для дітей, що постраждали від війни).

Чи вдасться постаті Макаренка врятувати Куряж вдруге – «ось у чому питання»? Адже Україна, Харків, усі освітяни – того варті!

...Українська асоціація Антона Макаренка звернулася до Київської міської ради та Київської міської державної адміністрації з проханням вилучити прізвище видатного українського педагога зі світовим ім'ям Антона Макаренка зі списку демонтажу пам'ятників м. Києва, пов'язаних із російською федерацією та колоніалізмом. Чи нас почують?

Міська влада м. Кременчука почула і подала гарний приклад: відхилила переіменування вул. Макаренка у Крюківському районі міста.

Виникає принципове побажання до всіх рівнів влади: коли хтось пропонує знищити фрагмент історії України, то слід звертатися з відповідного питання до компетентних фахівців. У випадку з Макаренком, обов'язково подати недолугу антимакаренківську пропозицію на експертизу, принаймні, до НАПН України та Української асоціації Антона Макаренка. Негоже уподоблятися північному маніяку, який брехнею, зброєю та війною пнеться позбавити українців власної історії та видатних постатей.

**Київському міському голові
пану Віталію Кличку**

Відповідно до рішення Київської міської ради від 18 квітня 2022 року № 08/231 – 551/ПР «Про демонтаж пам'ятних знаків (пам'ятників, меморіальних об'єктів, меморіальних дощок), пов'язаних із російською федерацією та колоніальною спадщиною» у «Перелік пам'ятних знаків (пам'ятників, меморіальних об'єктів, меморіальних дощок) та їх частин, розташованих на території м. Києва, доручення щодо демонтажу яких надається виконавчому органу Київської міської ради (Київській міській державній адміністрації)» потрапили два об'єкти:

23) Пам'ятник Антону Макаренку (Вул. Львівська, 25); 24) Меморіальна дошка А. Макаренку (Вул. Леонтовича, 6-А).

Просимо звернути Вашу увагу на те, що, по-перше, для європейської і світової науки Антон Семенович Макаренко є **видатним представником саме української освіти** – як за народженням (м. Білопілля Сумської обл.), так і за основними професійними педагогічними досягненнями у виховних закладах Полтавської, Харківської і Київської областей. Взагалі, із 51 року свого життя Макаренко лише два провів поза межами України.

По-друге, **А. Макаренко є автором всесвітньо визнаної української трудової демократичної системи виховання**, яка дозволила врятувати від голоду, загибелі і повернути в суспільство три тисячі підлітків, переважна більшість з яких – етнічні українці. Характерно, що саме в російській федерації ця система була піддана критиці з боку лідери т. з. «соціалістичного виховання» Н. Крупської – ще за його життя, та багатьох педагогів-теоретиків – у наш час.

Всесвітня слава педагогічної системи Антона Макаренка зафіксована в його бестселері «Педагогічна поема», що нині перекладений 40 іноземними мовами. 1988 рік – 100-річчя від дня народження Антона Семеновича (1888–1939) – був визнаний ЮНЕСКО **Роком Макаренка**, а проведений світовий рейтинг найвидатніших педагогів назвав його ім'я серед четвірки – Д. Дьюї, Г. Кершенштейнер, А. Макаренко, М. Монтесорі – як одного з діячів, що визначили спосіб педагогічного мислення ХХ століття. На перетині 2-го і 3-го тисячоліть, у рейтингу ЮНЕСКО, Макаренко – знову посідає почесне місце у трійці **кращих педагогів світу 2-го тисячоліття** (Я. Коменський, Д. Дьюї, А. Макаренко). Найбільший в світі макаренкознавчий науковий центр, лабораторія «Макаренко-Referat», ще у 1968 році створений при Марбурзькому університеті (ФРН).

У 1991 р. у Полтаві заснована і діє **Міжнародна макаренківська асоціація**, що об'єднує дослідників слова і справи Макаренка із десятків країн світу, її очолювали, зокрема, академіки НАПН України М. Ярмаченко та І. Зязюн, сьогодні її президентом є професор римського університету La Sapienza Н. Січіліані де Куміс (Італія). У 2001 році утворена **Українська асоціація Антона Макаренка**, яку нині очолює членкиня-кореспондентка НАПН України, ректорка Полтавського національного педагогічного університету імені В. Г. Короленка Марина Гриньова.

13 березня 2022 року ми вшанували пам'ять цього великого гуманіста під звуки сирен повітряної тривоги, відбиваючі атаки

оскаженілих військ сусідньої держави. В цей час західна макаренківська спільнота першою простягнула нам руку допомоги: німецькі, чеські, польські, італійські, австрійські, японські, австралійські шанувальники генія великого українця пропонують прихисток для наших дітей, збирають кошти для біженців, виходять на велелюдні антивоєнні мітинги, створюють спеціальні інтернет-платформи сприяння студентам і викладачам українських вишів. Ось імена цих людей: Станіслав Бендл (Чехія), Маріан Библюк (Польща), Агнес Нільсен-Конноллі (Австралія), Франческо Тамбурріно (Італія), Амі Кобаяші (Японія), Андреа Штуц, Андреас Стрейнцер (Австрія), Анке Драйер-Хорнінг, Сільвана Хіллігер, Фелісітас Сонер, Наташа Шалуткевич, Каролін Ельке, Анне Ооммен-Хальбах, Анна Ванка (Німеччина) та ін.

Особливо активно підтримує Україну макаренкознавство ФРН. Модераторка німецького колоквиуму Макаренка, докторка Анке Дрейер-Хорнінг (Dr. Anke Dreier-Horning) зазначила: «Ми всі знаємо, що мало що можемо зробити, але стояти осторонь і спостерігати за стражданнями, які завдають народу України – неприпустимо».

Місяць тому макаренкознавці з Євангелічного університету Берліну, Дюссельдорфського університету імені Генріха Гейне, Франкфуртського університету імені Йоганна Вольфганга Гете, Потсдамського університету та Бранденбурзького земельного представництва з ліквідації наслідків комуністичної диктатури, вражені злочинами окупантів, виступили з ініціативою збору коштів для постраждалих дітей Маріуполя і незабаром передали запорізькому благодійному фонду «Посмішка» **1050 євро**. Днями ж переказали ще **750 євро** на утримання внутрішньо переміщених осіб у ПНПУ імені В. Г. Короленка. Наразі збір коштів продовжується і триватиме до кінця війни!

На початку березня учасники колоквиуму Макаренка також підготували проєкт «**Мережа для українських учених у Німеччині та Австрії**» і звернулися до українських науковців: «Дорогі співробітники університетів України, дорогі друзі, ми, ваші колеги з Німеччини, хотіли б скористатися цією можливістю, щоб висловити свою солідарність із вами та всім українським народом. Якщо вам доведеться в найближчі тижні або місяці залишити свою країну і ви вирішите їхати до Німеччини або Австрії, то цей вебсайт може вам допомогти: <https://trello.com/.../netzwerk-f%C3%BCr-ukrainische...> Тут ви знайдете інформацію українською та російською мовами про актуальні програми фінансування для українських вчених у Німеччині

та Австрії, про можливості проживання, а також контактні дані волонтерів. Ми будемо раді допомогти».

Як бачимо, європейські дослідники не обмежуються лише вивченням гуманістичної спадщини Макаренка, вони реалізують її етичний потенціал в акціях, що актуальні для порятунку дитинства в Україні під час військової агресії рф. Західні вчені підкреслюють, наскільки важливим для нас сьогодні є ім'я і спадщина видатного українця.

Отже, Українська асоціація Антона Макаренка звертається до Київської міської ради та Київської міської з проханням вилучити ім'я Антона Макаренка зі списку демонтажу пам'ятників, пов'язаних із російською федерацією та колоніалізмом, м. Києва.

Президент Української асоціації Антона Макаренка, член-кореспондент НАПН України, доктор педагогічних наук, професор, ректор Полтавського національного педагогічного університету імені В. Г. Короленка

Марина Гриньова

Член-кореспондент НАПН України, доктор педагогічних наук, професор, ректор Харківського національного педагогічного університету імені Г. С. Сковороди

Юрій Бойчук

Віце-президент Міжнародної Макаренківської асоціації, доктор педагогічних наук, професор кафедри педагогічної майстерності та менеджменту ПНПУ імені В. Г. Короленка

Андрій Ткаченко

Завідувач лабораторії В. І. Вернадського під егідою Комісії Вернадського НАН України, доктор педагогічних наук, професор кафедри педагогіки і психології Міжнародного гуманітарно-педагогічного інституту «Бейт-Хана» (м. Дніпро)

Анатолій Самодрин

Почесний дійсний член НАПН України, доктор психологічних наук, професор, провідний науковий співробітник відділу психології праці Інституту педагогічної освіти і освіти дорослих імені Івана Зязюна НАПН України

Валентин Рибалка

Член правління і співзасновник Міжнародної Макаренківської асоціації, кандидат психологічних наук, професор, почесний професор кафедри психології ПНПУ імені В. Г. Короленка

Володимир Моргун

Лауреат премії імені А. С. Макаренка, кандидат педагогічних наук, доцент кафедри педагогіки та психології початкової освіти Кременчуцького педагогічного коледжу імені А. С. Макаренка

Віктор Шакоцько

Київ – Харків – Дніпро – Полтава – Кременчук
26.04.2022

Анатолій Самодрин, доктор педагогічних наук, проректор з науки, професор кафедри педагогіки та психології Міжнародного гуманітарно-педагогічного інституту «Бейт-Хана» (м. Дніпро), завідувач Науково-дослідної лабораторії з вивчення і розроблення гуманітарних ідей академіка В. І. Вернадського (м. Київ – м. Кременчук)

**ДОРОГИЙ АНТОНЕ СЕМЕНОВИЧУ:
ВІДКРИТИЙ ЛИСТ
АНТОНУ СЕМЕНОВИЧУ МАКАРЕНКУ – В 1930-ТІ РОКИ**

Автор – Самодрин Анатолій Петрович на час написання листа (1997 р.) – директор експериментальної Кременчуцької профільно-диференційованої школи 1-3 ступенів № 3 (1991-2000 рр.).

Без упину тече нескінченна ріка історії, несе кого верховоддям – на виду у всіх, кого глибинними потоками, кого жбурляє до самого дна. І бувають у тій ріці то коловири, то спокусливі, тишею розмірені, спокійні місця. А буває, коли від самого дна підніметься до верху збурене дно якоюсь нечистою силою і закаламутить увесь потік ріки... Але час лікує все і, як свідчить класика, трагічне через деякий час з'являється до нас вдруге, але з новим обличчям – у вигляді фарсу. Ось так і гойдається невидимий маятник історії...

Гойдається поміж двома берегами як поміж двома полюсами: поміж добром і злом, поміж білим і чорним, поміж життям і смертю, поміж миттю і вічністю, поміж «можливо» і «не можливо», поміж теплом і холодом... Історичним гартом обдає долі людській: хто не зігнувся – той зламався, а не зламався – то гне іншого. Отак, усе життя: з вогню – та в воду... А мідь – жовторота осінь – вже чекає людину на самому порозі історії, – ледь та відчує себе людиною або збирається «ще далі», – задзвонить обабіч земного життя церковним дзвоном, а